

**Rekabet Kurumu Başkanlığından,
REKABET KURULU KARARI**

Dosya Sayısı : 2010-2-62 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 10-44/761-245
Karar Tarihi : 17.6.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan Üyeler** : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ (İkinci Başkan)
: Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Ali ARIÖZ, Adnan AKGÜN, Hatice YAVUZ

C. BAŞVURUDA BULUNAN : -Gizlilik talebi bulunmaktadır.

20 **D. HAKKINDA İNCELEME YAPILANLAR:**

- Türk Telekomünikasyon A.Ş.
Turgut Özal Bulvarı 06103 Aydınlikevler/Ankara
- TTNet A.Ş.
Esentepe Mah. Salih Tozan Sokak Karamancılar İş Merkezi
D Blok No:16 34394 Şişli/İstanbul

30 **E. DOSYA KONUSU:** Türk Telekomünikasyon A.Ş. ve TTNNet A.Ş.'den oluşan ekonomik bütünlüğün, son kullanıcılara sunulan metro ethernet internet hizmetine ilişkin fiyatlandırma ve yan uygulamalar yoluyla fiyat sıkıştırması yaparak sektördeki hakim durumunu kötüye kullandığı ve dolayısıyla rekabetin bozulduğu iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuru dilekçesinde özetle;

- TTNNet A.Ş. (TTNet) dahil mevcut internet servis sağlayıcıların (İSS) tek sağlayıcı konumundaki Türk Telekom A.Ş. (Türk Telekom)'ye ait sabit telefon şebekesine erişim ile son kullanıcı/abonelerine metro ethernet internet hizmetini sunabildiği,
- Metro ethernet hizmet tarifesinin Türk Telekom'un internet sitesinde yayınlandığı, bağlantı ücretinin ise Türk Telekom tarafından "Fiber Optik Kablo (F/O), Bakır Kablo ve Radyo Link (R/L) Üzerinden Verilen Hizmetlerin Bağlantı ve Nakil Ücretleri" karar/esasları üzerinden alındığı,
- 40 - TTNNet'in, (**.....TİCARİ SIR.....**)¹ firmalarına sunduğu tekliflerde, İSS'lerin Türk Telekom'a peşin olarak ödemesi gerektiği ileri sürülen "bağlantı bedeli"nin müşteriden talep edilmemesi sonucunda söz konusu tekliflerde TTNNet'e ait marjların % (....) ila % (....) arasında değiştiği,
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından Kasım 2009'da hazırlanan Piyasa Analizleri IX çalışmasında yer alan perakende genişbant hizmetlerinde aylık ücretler çizelgesinde metro ethernet internet hizmetinin perakende satış

¹ Dosya konusu şikayet başvurusunda, ilgili firmaların açık ve tam ticari unvanlarına ilişkin bilgi verilmemiştir.

fiyatının, Türk Telekom'un toptan tarifesine % 25'lik bir marj eklenerek bulunduğu,

- 50
- Bir İSS'nin, karlı bir şekilde metro ethernet internet hizmeti sunabilmesi için, Türk Telekom tarafından belirlenen toptan tarifenin üzerine % 25'lik bir marj eklemesi gerektiği,
  - TTNet'in % 25'lik marj bir yana, bağlantı/nakil ücreti talep etmeyerek açık bir zararı göze alarak hizmet yürütmeyi üstlendiği ve bahse konu eylemler ile TTNet ve Türk Telekom tarafından bir ekonomik bütünlük olarak ortak alınmış karar(lar) çerçevesinde tesis edildiği izleniminin yaratıldığı,
  - TTNet'in bahse konu marjlarıyla, diğer işletmecilerin işi alabilmelerinin ve TTNet ile rekabet edebilmelerinin mümkün olmadığı,
  - Türk Telekom ile ekonomik bütünlük içerisinde yer alan TTNet'in son kullanıcılara sunulan (perakende) metro ethernet internet hizmeti fiyat uygulamaları ile söz konusu ekonomik bütünlüğün sektördeki hakim durumlarının kötüye kullanarak 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği ve maliyetleri karşılayamayacak bir fiyatlama politikası uyguladığı,
  - Metro ethernet internet hizmetinin daha çok kurumsal/büyük ölçekli kullanıcılara yönelik olması ve 24-36-48 aylık sözleşmeler ile kullanıcıların TTNet'e bağlanmasının bu alanda faaliyet yürütmeye çalışan İSS'lerin varlığını tehdit eden bir fiili durumun doğmasına neden olduğu
- 60

iddia edilmektedir. Bu iddialara ilaveten başvuru dilekçesinde, TTNet uygulamalarının devamı halinde, diğer İSS'ler için giderilmesi mümkün olmayan, ciddi zararların doğmasının kaçınılmaz olduğu, TTNet fiyatları ile rekabet edebilmeleri, dolayısıyla son kullanıcıya yönelik daha uygun koşullarda hizmet sunum teklifleri hazırlamaları mümkün olmayan İSS'lerin sektörü TTNet'e bırakmak gibi bir durumla karşı karşıya olduğu gerekçeleriyle Kanun'un 9. maddesinin son fıkrası doğrultusunda geçici tedbir kararı verilerek, metro ethernet internet hizmeti ile ilgili olarak, fiyat sıkıştırması niteliğinde olabilecek perakende fiyatları içerir tüm TTNet uygulamalarının durdurulması veya ilgili hizmetleri için gerekli maliyetlerin altında olmayacak şekilde fiyatların yeniden düzenlenmesi, benzer sonuca yol açacak kampanya/fiyatlama politikalarının engellenmesi, TTNet lehine ayrımcılık içerir fiili uygulamalara son verilmesi, geçici tedbir kararının yerine getirilmemesi halinde ise süreli para cezası uygulamasına gidilmesi talep edilmiştir.

- 70
- 80 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 21.01.2010 tarih ve 622 sayı ile intikal eden başvuru üzerine yapılan incelemeler neticesinde hazırlanan 18.03.2010 tarih ve 2010-2-62/İİ-10-AA sayılı İlk İnceleme Raporu, 24.03.2010 tarih ve 10-26 sayılı Kurul toplantısında ele alınmış ve önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 09.06.2010 tarih ve 2010-2-62/ÖA-10-321.AA sayılı Önaraştırma Raporu 11.06.2010 tarih ve REK.0.06.00.00-110/294 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-44 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

- 90 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Ürün Pazarı

100 İlgili ürün pazarının tespitinde, incelemeye konu olan mal veya hizmetler ve bu hizmetlerle tüketici gözünde fiyatı, kullanım amaçları ve nitelikleri bakımından aynı sayılan mal veya hizmetlerden oluşan pazar değerlendirmeye alınmaktadır.

Yapılan başvuruya konu hizmet, kurumsal müşteri ve işletmecilere yönelik genişbant erişim hizmeti² teknolojilerinden birisi olan metro ethernet hizmetidir. Ayrıca, TTNNet dahil İSS'lerin, tek sağlayıcı konumundaki Türk Telekom'a ait sabit telefon şebekesine erişim ile son kullanıcı/abonelerine metro ethernet internet hizmetini sunabildiği ifade edilmektedir.

110 Bilindiği gibi iletişim endüstrisi, en basit tanımıyla, iletişim hizmetleri ve bu hizmetlerin sunulduğu altyapılar olmak üzere iki ana unsurdan oluşmaktadır. Tipik bir iletişim altyapısı ise, ekonomik ve kullanım özellikleri bakımından birbirinden farklılaşan çeşitli seviyelerdeki altyapılardan oluşmaktadır. Bu altyapılardan, kullanıcıların şebekeye dâhil olduğu seviyeye yerel şebekeler ya da erişim şebekeleri³, farklı coğrafyalarda yer alan şebekelerin aralarındaki veri alış verişinin sağlandığı seviyeye ise iletim şebekeleri adı verilmektedir⁴.

Halihazırda kullanılan ya da kullanılması muhtemel erişim şebekesi teknolojileri kablolu-kablosuz ya da tükenbilir-tükenmeyen kaynaklara dayalı teknolojiler olarak sınıflandırılabilir. Kablolu ve tükenmeyen kaynaklara dayalı erişim şebekesi teknolojilerine yerel telefon şebekesi, kablo TV şebekesi, yerel elektrik dağıtım şebekesi; tükenbilir ve kablosuz teknolojilere ise, sabit kablosuz yerel şebeke teknolojileri, cep telefonu sistemleri örnek olarak gösterilebilecektir.

120 Ülkemizde kullanılan ya da yakın zamanda kullanılmaya başlanması beklenen temel genişbant internet erişim teknolojileri ise "Bakır kablo ağı üzerinden sunulan hizmetler - ADSL-", "Kablo TV şebekesi üzerinden sunulan hizmetler -Kablo İnternet-", "Fiber İnternet", "Genişbant Telsiz Erişim⁵", "Wi-Fi", "Uydu" "ATM - Asynchronous Transfer Mode", "Çerçeve Röle" ve "Metro Ethernet"tir. Türkiye'de geniş bant erişim hizmetlerinde kullanılan birincil platform bakır kablo ağı olup, kablo TV ve kısıtlı seviyede de olsa fiber optik platformlar geniş bant internet erişimi için kullanılabilir.

Metro Ethernet hizmetleri başta İSS'ler olmak üzere işletmeciler ve kurumsal kullanıcılar tarafından tercih edilen yeni bir teknolojidir. Metro Ethernet teknolojisi özellikle kullanım

² "Genişbant kavramı genellikle çevirmeli bağlantıdan daha yüksek hızda erişim sağlayan xDSL, kablo modem, fiber optik, genişbant telsiz erişim sistemleri veya uydu aracılığıyla yapılan internet erişimi için kullanılmaktadır. Genişbant kavramı yıllardır yüksek hızdaki bağlantılar için kullanılmakla birlikte, darbant ve genişbant erişim tiplerinin eşik hızı hakkında değişik görüşler mevcuttur. Bunun bir sonucu olarak, eşik hızı ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Ülkemizde sunulan genişbant internet erişimi hizmetleri kapsamında asgari hız ADSL'de 512 Kbit/sn iken, G.SHDSL'de 128 Kbit/sn, VDSL'de 16 Mbit/sn, Kablo İnternet'te 512 Kbit/sn, Fiber İnternet'te ise 10 Mbit/sn'dir." BTK Piyasa Analizi Çalışmaları -VII, 2010

³ Yerel şebeke ya da erişim şebekesi, müşterilerin bina veya müşterilerle ilgili ile telekomünikasyon operatörünün yerel erişim şebekesindeki santral veya santral eşiti tesisleri arasındaki fiziksel bağlantıları ifade eder.

⁴ Yerel şebeke ile iletim şebekeleri, kapasite hizmetleri ve şebekeye bağlı alet ve teçhizat olarak daha ileri bir değerlendirmeye tabi tutulabileceği gibi şebekeler üzerinden verilen hizmetler de temel olarak ses ve katma değerli hizmetler olmak üzere iki alt başlık altında incelenebilecektir. Dosya konusu işlem bakımından böyle bir ayırım yapılmasına ihtiyaç olmadığı için daha detaylı bir değerlendirmeye gerek görülmemiştir.

⁵ Genişbant Telsiz Erişim Hizmeti İşletmeciliğinin Yetkilendirilmesine ilişkin düzenleme, 28.05.2009 tarihli ve 27241 sayılı Resmî Gazetede Yayınlanan Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Yetkilendirme Yönetmeliği ile yürürlüğe girmiştir. Halihazırda, 2010 İş Planı çerçevesinde söz konusu hizmetin yetkilendirilmesine ilişkin şartname hazırlık ve asgari değer tespit çalışmaları devam etmekte olup, hâlihazırda bu konuda yetkilendirilmiş bir işletmeci bulunmamaktadır.

kolaylığı, maliyet etkinliği ve esnek kullanım açısından tercih edilmektedir. Metro Ethernet, internet erişimi yanında noktadan noktaya veya çok noktadan çok noktaya veri iletimi için de kullanılabilen ve kullanıcı teçhizatının Metro Ethernet şebekesi arayüzüne irtibatlandırılması yoluyla hizmet verilmektedir. Halihazırda internet erişimi ve noktadan noktaya kapasite sağlamak amacıyla 5 Mbit/sn'den 10 Gbit/sn'ye kadar farklı hızlarda Metro Ethernet hizmeti sunulmaktadır⁶.

Yukarıda zikredilen genişbant internet erişim hizmetlerinin birbirleri ile ikame olup olmadıkları incelenmeksizin, şikayet kapsamındaki iddialarla doğrudan ilgili olan metro ethernet hizmetleri varsayımsal olarak ilgili ürün pazarı olarak belirlenecektir.

Metro Ethernet Hizmetleri pazarı olarak belirlenen ve kurumsal kullanıcılara perakende satış ile, İSS'ler ve diğer altyapı işletmecilerine toptan satışı kapsayan ilgili ürün pazarının toptan satış kısmında Türk Telekom'un, kurumsal perakende satış kısmında ise TTNNet'in hakim durumda olduğu kabul edilecektir. Böylelikle Türk Telekom tarafından gerçekleştirildiği iddia edilen uygulamaların rekabet hukuku bakımından bir ihlal olup olmadığı hususunda en riskli durum değerlendirilmiş olacaktır.

I.2. İlgili Coğrafi Pazar

Başvuru konusuna ilişkin ürün pazarının varsayımsal olarak Metro Ethernet hizmeti olarak belirlenmesi ve bu hizmetin verilebildiği yerlerde pazar farklılaşması yaratacak faktörlerin bulunmaması nedeniyle ilgili coğrafi pazar Türkiye olarak belirlenmiştir.

I.3. Yapılan İnceleme ve Değerlendirme

I.3.1. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Görüşü

Dosya konusu başvuruya ilgili olarak 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun 7'nci maddesinin 2'nci fıkrasında yer alan "*Rekabet Kurulu, elektronik haberleşme sektörüne ilişkin olarak yapacağı inceleme ve tetkiklerde, birleşme ve devralmalara ilişkin olarak vereceği kararlar da dahil olmak üzere elektronik haberleşme sektörüne ilişkin olarak vereceği tüm kararlarda öncelikli olarak Kurum'un görüşünü ve Kurum'un yapmış olduğu düzenleyici işlemleri dikkate alır.*" hükmü gereğince BTK'dan 28.01.2010 tarihli yazı ile konu hakkında görüşü talep edilmiş ve ilgili görüş 08.03.2010 tarih ve 2076 sayılı yazıyla Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Mezkur görüşte, konuyla ilgili olarak 01.03.2010 tarih ve 2010/DH-10/135 sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu kararının alındığı ifade edilmiştir. Bahse konu kararda,

- Mevcut durumda internet erişim hizmetinin İnternet Servis Sağlayıcılığı Hizmeti sunmak üzere BTK tarafından yetkilendirilmiş işletmeciler (İSS'ler) tarafından sunulmakta olduğu ve Türk Telekom'un son kullanıcılara doğrudan internet erişim hizmeti sunmadığı,
- Son kullanıcılar ile İSS'ler arasındaki bağlantının sağlanması noktasında İSS'lerin, kendi altyapılarını kullanabilecekleri gibi Türk Telekom'un 'yerel ağ' denilen sabit telefon şebekesinin (PSTN) evlere kadar uzanan bakır kablolarda oluşan kısmını ve Türk Telekom'a ait fiber hatları da ücreti karşılığında kullanabildikleri,
- İSS'lerin kendi kullanıcılarına internet erişim hizmet sunabilmek için çoğunlukla Türk Telekom'un altyapısını kullanmakta ve bu şekilde Türk Telekom'dan toptan seviyede hizmet satın almakta oldukları,
- TTNNet dahil olmak üzere tüm İSS'lerin perakende seviyede son kullanıcılara sundukları internet erişim hizmeti için uyguladıkları ücretlerin mevcut durumda 5809 sayılı Kanun başta olmak üzere ilgili mevzuat kapsamında BTK onayına tabi

⁶ BTK Piyasa Analizi Çalışmaları –VII, 2010.

olmadığı ve İSS'lerin tarifelerini BTK düzenlemelerine aykırı olmayacak şekilde serbestçe belirleyebildikleri,

- Metro ethernet internet erişim hizmetinin halihazırda Türk Telekom tarafından toptan seviyede işletmecilere yönelik olarak sunulduğu ve Türk Telekom'un söz konusu hizmeti için işletmecilere uygulayacağı tarifelerin BTK onayı tabi olarak düzenlendiği,
- 180 • Metro ethernet internet erişim hizmetinde bir defalık "bağlantı/nakil" ve "aylık kullanım" ücreti olmak üzere iki tip ücretin söz konusu olduğu,
- Metro ethernet internet erişim hizmeti için uygulanmakta olan bağlantı/nakil ücretlerinin "Fiber Optik (F/O), Bakır Kablo ve Radyo Link Üzerinden verilen Hizmetlerin Bağlantı ve Nakil Ücretleri" (Bağlantı/nakil tarifesi) kapsamında yer aldığı ve bahse konu tarifenin 'lokal erişim', 'teçhizat' ve 'devre hazırlama' adlı üç ayrı ücret kaleminden oluştuğu,
- 190 • Lokal erişim ücretlerinin abone ile şebeke arası kablo bağlantısının fiber optik veya bakır olmasına göre farklılık gösterdiği, teçhizat ücretinin kurulan kapasiteye ve kullanılan teçhizata (SDH, Radyo Link, Metro Ethernet switch vb.) göre değiştiği, devre hazırlama ücretinin ise, her bir devrenin tesisinde sonlandırmaya yönelik olarak kullanılan kablo vb. malzeme ile bu işleme yönelik işçilik giderlerini ihtiva ettiği,
- Halen yürürlükte olan bağlantı/nakil tarifesinin ilk olarak Haziran 2005'te imzalandığı ve Türk Telekom'un söz konusu tarife kapsamındaki teçhizat ücretlerinde indirim yapılmasını içeren teklifinin 2009 yılı Haziran ayında onayladığı,
- Son olarak 2009 yılı Aralık ayı içinde, bağlantı/nakil ücretleri kapsamındaki "*Altyapı olarak fiber kablo kullanılan hizmetlerde perakende tarife üzerinden hizmet alan kullanıcıların, ticari bölgelerin 24 aylık net getirisi bağlantı ücretini karşılıyor ise bağlantı ücreti alınmadan talebin karşılanması, 24 aylık sözleşme yapılması, sözleşmede aylık minimum ödemelerin garanti edilmesi, 24 aydan önce sözleşmesinin feshedilmesi halinde bağlantı ücretini tamamının alınması*" yönündeki mevcut uygulamaya 36 ve 48 aylık sürelerin eklenmesi teklifinin onaylandığı,
- 200 • Metro ethernet internet erişim hizmetine ilişkin 5 Mbit/s ve 1 Gbit/s arasında değişen hızlarda halen yürürlükte olan aylık ücretlerin 2005 yılı Şubat ayında onaylandığı ve sonrasında Türk Telekom'un teklifi üzerine 2009 yılı Ağustos ayı içinde 2 Gbit/s, 5Gbit/s ve 10 Gbit/s hızlarına ilişkin aylık ücretlerin onaylanarak yürürlüğe girdiği,
- Yapılan başvuruda "Metro ethernet ücretleri Türk Telekom'un yürürlükteki tarifeleri 1,25 ile çarpılarak elde edilmiştir." ifadesi ile atıf yapılan BTK tarafından yayınlanan piyasa analizi dokümanı kapsamında, kablo internet hizmetinin toptan tarifesinin bulunmadığı da dikkate alınarak, toptan ücretlerden ziyade perakende ücretlerin karşılaştırılması cihetine gidilerek perakende ücretlerine ulaşılamayan hizmetler için varsayımsal perakende ücretler kullanıldığı ve bu kapsamda metro ethernet internet erişim hizmetine ilişkin Türk Telekom'un perakende seviyede internet hizmeti sunduğu dönemde uyguladığı toptan ve perakende metro ethernet internet ücretlerinin elde edildiği,
- 210 • Söz konusu % 25 oranının "karlı bir şekilde metro ethernet internet hizmeti sunabilmek için eklenmesi gereken bir marj" olarak değerlendirilmesinin uygun olmayacağı, zira perakende faaliyetlerinin etkinliğine bağlı olarak İSS'lerin çok daha düşük oranlarda da karlı olarak faaliyet gösterebileceklerinin değerlendirildiği
- 220

ifade edilmiştir.

I.3.2. Değerlendirme

230 Dosya konusu başvuruda özetle, TTNNet'in müşterilerden bağlantı ücreti almayarak çok düşük veya negatif kar marjlarıyla metro ethernet internet hizmeti sağladığı ve bu şekilde Türk Telekom ve TTNNet'in metro ethernet internet hizmetine ilişkin fiyat sıkıştırması yoluyla rakip teşebbüslerin bahse konu hizmet satışlarını zorlaştırdıkları iddia edilmektedir. Dolayısıyla dosya kapsamında ilgili ürün pazarı toptan ve perakende kısımları da içerecek şekilde metro ethernet hizmeti olarak kabul edilmiş; bu pazarın toptan satış kısmında Türk Telekom, perakende satış kısmında ise TTNNet hakim durumda kabul edilmiştir. Ayrıca, Türk Telekom tarafından toptan seviyede sunulan Metro Ethernet hizmetinin de ikamesinin bulunmadığı, dolayısıyla diğer İSS'lerin perakende seviyede geniş bant internet erişim hizmeti verebilmeleri için zorunlu olduğu varsayımı yapılmıştır.

240 Fiyat sıkıştırması, dikey bütünleşik ve üst (toptan) pazarda hâkim durumda bulunan bir teşebbüsün, bu pazarda üretimini kontrol ettiği girdinin toptan fiyatı ve bu girdiden üretilen alt pazar (perakende pazar) ürününün fiyatı arasındaki marjı, bu fiyatların düzeyinde değişiklikler yaparak kısması sonucunda oluşmaktadır. Marjın kısılması sonucunda, perakende pazarda faaliyet gösterebilmeleri bu girdiye bağlı olan (hakim durumda bulunan teşebbüse toptan fiyatı ödemek ve aynı zamanda teşebbüsün perakende fiyatıyla rekabet etmek durumunda kalan perakende pazardaki) rakiplerin kar marjları azalmaktadır. Teşebbüs, toptan fiyatı yükselterek (perakende fiyata göre yüksek belirleyerek), perakende fiyatı düşürerek (toptan fiyat ve alt pazardaki maliyetlere göre düşük belirleyerek) veya her ikisini aynı anda uygulayarak fiyat sıkıştırmasına yol açabilmektedir.

Teşebbüsün bu uygulaması sonucunda ise, perakende pazardaki mevcut veya potansiyel rakiplerin bu azalan marj karşısında makul derecede kâr elde ederek pazarda teşebbüs ile rekabet edebilmesi olanaksız hale gelmektedir.

250 Fiyat sıkıştırmasına ilişkin verilen bu bilgiler ışığında, TTNNet'in metro ethernet hizmetlerini fiyatlandırma uygulamalarının fiyat sıkıştırması olup olmadığı değerlendirilmesi yapılacaktır. Yapılacak değerlendirmelerde, Rekabet Kurulu'nun 19.11.2008 tarih ve 08-65/1055-411 sayılı kararında belirtildiği üzere Türk Telekom ve TTNNet'in aynı ekonomik bütünlük içinde buldukları ve tek bir teşebbüs niteliğinde oldukları kabul edilecektir. Söz konusu ekonomik bütünlük içerisinde, Türk Telekom toptan metro ethernet erişim hizmeti sağlarken TTNNet perakende metro ethernet hizmeti vermektedir. TTNNet'in fiyat ve bağlantı ücreti indirim politikalarının fiyat sıkıştırması oluşturması ve bunun da rekabet hukuku bağlamında hâkim durumun kötüye kullanılması olarak nitelendirilebilmesi için teşebbüsün alt pazardaki unsurunun (TTNNet'in) bu pazarda hâkim durumda bulunma zorunluluğu bulunmamaktadır ve aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer alan Türk Telekom'un toptan pazarda hâkim durumda bulunması fiyat sıkıştırması eyleminin gerçekleşebilmesi için yeterlidir. Bu nedenle, 260 perakende metro ethernet internet erişim hizmetine ilişkin TTNNet hakkında herhangi bir hakim durum analizi yapılmasına fiyat sıkıştırması bağlamında ihtiyaç duyulmamaktadır.

Bu çerçevede, TTNNet'in 2008-2009 yıllarında maliyetlerini karşılayıp karşılamadığına yönelik aylık bazda hesaplamalar yapılmıştır. Yapılan hesaplamalarda maliyet kalemleri gruplandırılmış ve gruplamada 08-65/1055-411 sayılı karardan faydalanılmıştır. Kullanılan gelir ve gider kalemleri aşağıdaki gibidir:

- Gelir kalemleri olarak:
  - Ortalama aylık gelir

- 270
1. Ort. Aylık Abone Bedeli
  2. Ort. Kota Aşım Bedeli
  3. Katma Değerli Hizmetler
- Gider Kalemleri olarak
    - Ortalama erişim ücreti
      1. Türk Telekom Ort. Servis Ücreti
      2. Türk Telekom Ort. Kota Aşım Ücreti
    - Ortalama aylık faaliyet giderleri
      1. ÖİV
      2. KDV
      3. Evrensel Hizmet Fonu
      4. Tahsilat Ücreti
      5. Ort. Çağrı Merkezi Ücreti
      6. Müşteri Hizmetleri İşlem Ücreti
      7. Otomasyon İşlemleri Ücreti
      8. Faturalama İşlemleri, Fatura Kağıdı Ve Zarf Ücreti
      9. Fatura Postalama Ücreti
      10. Reklam Sponsorluk Maliyeti
      11. Boş Port Maliyeti
      12. Ort. Kurulum Hizmet Komisyonu
    - Ortalama Abone Kazanma Maliyeti (24 aylık-36 aylık)
      1. Ücretsiz Erişim Gideri
      2. Ücretsiz Bağlantı Bedeli
      3. Ücretsiz Modem Bedeli
      4. İndirim Maliyeti
      5. Kampanyalara Yönelik Yapılan Reklam Maliyeti
    - Ortalama Satış Komisyon Maliyeti
- 280
- 290
- 300

Yukarıda yer verilen gelir kalemlerine göre oluşturulan tablo 24.3.2010 tarihinde TTNNet'te yapılan yerinde inceleme sonrası⁷ teşebbüs yetkililerine doldurulmak üzere teslim edilmiştir. TTNNet tarafından doldurulan ve aşağıda bir örneğine yer verilen TTNNet Metro Ethernet hizmeti 2008 ve 2009 yılları için gelirler tablosuna göre TTNNet'in Metro Ethernet hizmetinden elde ettiği ortalama kar marjının 2008 yılı için %(...), 2009 yılı için ise %(...) olduğu görülmüştür⁸.

⁷ Başvuru konusuna ilişkin olarak 24.3.2010 tarihinde raportörlerce Türk Telekom ve TTNNet'te yerinde inceleme yapılmıştır.

⁸ Rekabet Kurulu'nun 08-65/1055-411 sayılı kararında sergilenen yaklaşım ile paralel olarak, TTNNet'in abone kazanma maliyetlerinin 36 aya ilişkin olduğu değerlendirilmiştir. Abone kazanma maliyetinin daha sıkı bir biçimde uygulanması, örneğin 24 ay için bir maliyet kalemi olarak değerlendirilmesi halinde abone başı ortalama gelir 2009 yılı için ortalama %(...); ilgili maliyetin daha gevşek biçimde uygulanması, örneğin

10-44/761-245

Ücretsiz bağlantı bedellerinin, sadece bağlantı ücretinin alınmadığı ayda bir maliyet kalemi olarak gösterilmesi yönteminin aksine, söz konusu rakamların 36 aya yayıldığı yeni bir maliyet tablosu hazırlanmış ve kazanılan yeni müşterilerden alınmayan aylık toplam bedeller abone sayısı üzerinden 36 aya yayılmıştır. Ocak 2008-Aralık 2009 dönemi boyunca aylık abone başı maliyetler daha sonra ilgili ayda elde edilen yeni müşteri sayıları ile ağırlıklandırılmıştır. Bu yöntemle, başvuru konusu dönemde kazanılan müşterilerden alınmayan bağlantı bedellerinin teşebbüs karı üzerinde yaratacağı etkilerin aylık kazanılan müşteri sayısı dikkate alınarak bu müşterilerin gelir getirmesi beklenen döneme yayılmasıyla daha sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesi sağlanmıştır.

10-44/761-245

Tablo 3: TTNNet Ağırlıklandırılmış Ortalama Abone Kazanma Maliyet Tablosu (2009) (TL)

Aylık Ortalama Ağırlıklandırılmış Abone Kazanma Maliyeti	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Aylık Ortalama Ağırlıklandırılmamış Abone Kazanma Maliyeti	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Fark	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

Yapılan tablo da göstermektedir ki, TTNet'in metro ethernet hizmetinden elde ettiği gelirler ile bu hizmet için katlandığı ücretsiz bağlantı maliyetinin 36 aya yayılması halinde TTNet'in ağırlıklandırılmış abone kazanma maliyetleri TTNet tarafından gönderilen tabloda bulunan abone kazanma maliyetlerine göre çoğunlukla daha az çıkmaktadır. Diğer bir ifadeyle, abone kazanma bedellerinin ağırlıklandırılarak hesaplanması halinde TTNet'in karlılığı artmaktadır. Sonuç olarak her iki durumda da (TTNet tarafından gönderilen ve abone kazanma maliyetlerinin ağırlıklandırılarak hesaplanmadığı durum ile raportörlerce hazırlanan ve abone kazanma maliyetlerinin ağırlıklandırıldığı durumlarda) TTNet'in metro ethernet hizmetine ilişkin faaliyetlerinden (2008 yılı için ortalama %(...), 2009 yılı için ortalama %(...) olmak üzere) kar elde ettiği görülmektedir. Rekabet hukuku kapsamında fiyat sıkıştırmasından ve dolayısıyla bir ihlalden söz edebilmek için temel şart hakim durumdaki teşebbüsün alt pazarda sattığı ürün sonucunda kar elde edememesidir. Şayet kar marjı negatif ise (teşebbüs kar elde etmiyorsa), yapılan eylemin etkilerinin rekabetçi yapıyı bozup bozmadığını irdeleyen ikinci bir analiz sonrasında sıkıştırma eyleminin ihlal olup olmadığına karar verilebilecektir. Fakat kar oranı pozitif ise (teşebbüs kar elde ediyorsa) fiyat sıkıştırma eylemi gerçekleşmemiş olacak, dolayısıyla herhangi bir ihlalin varlığından söz edilemeyecektir.

Dosya mevcudu bilgileri kapsamında ayrıca, TTNet'in başvuru konusu firmalardan talep ettiği aylık bedel, Türk Telekom'a ödendiği kabul edilen toptan tarifeler ve bağlantı ücretleri değerlendirilerek TTNet'in söz konusu firmalardan talep etmediği bağlantı bedelini taahhüt süresi içerisinde karşılama durumu incelenmiştir. TTNet'in söz konusu firmalarla yaptığı sözleşme detayları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 4: TTNet'in Başvuru Konusu Firmalardan Talep Ettiği Ücretler ve Buna Karşılık Türk Telekom'a Ödediği Bedel Karşılaştırması

Teşebbüs Adı	Taahhüt Süresi (Ay)	M/E Hızı	Aylık Hizmet Bedeli (TL)	Türk Telekom'a Ödenen Aylık Ücret (TL)	Türk Telekom'a Ödenen Bağlantı Ücreti (TL) (A)	Taahhüt Süresi Boyunca Müşteriden Tahsil Edilen Bedel ve Toptan Fiyat Farkı (TL) (B)	(B)-(A)
(...)	24	10 Mbps	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
(...)	24	60 Mbps	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
	36	60 Mbps	(...)	(...)		(...)	
(...)	24	30 Mbps	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
(...)	36	8 Mbps	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
(...)		10 Mbps	(...)	(...)			

Tablodan, başvuruya konu olan ve TNet'in bağlantı ücreti almamasından dolayı fiyat sıkıştırmasına yol açtığı ileri sürülen fiyatlamalarından sadece Ulusal Tarımsal Eğitim Merkezi'ne ilişkin Türk Telekom'a ödenen bağlantı ücretinin taahhüt süresinde karşılanmadığı görülmektedir. Fakat, teşebbüsün tek bir firmadan negatif kar elde etmesi, fiyat sıkıştırmasına yol açtığını ortaya koymak için yeterli olmamaktadır. Nitekim, literatürde de bir müşteriye uygulanan agresif indirim eşit etkinlikteki firmaya söz konusu müşteriye kapatma etkisi yaratabileceği fakat müşterinin talebinin (örneğin; tüm talebin sadece % 5'ini temsil eden müşteri talebi) eşit etkinlikteki firmayı piyasa dışına itmek için yetersiz olabileceği belirtilmiştir.

Özetle, TNet'in perakende metro ethernet hizmetine ilişkin faaliyetlerinden ortalama 2009 yılı için %(...) civarında kar elde ettiği hususu göz önünde bulundurulduğunda, şikayet konusu olaya ilişkin olarak bir ihlalin bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.